

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/45/2021
Identifikačné číslo spisu: 8518200775
Dátum vydania rozhodnutia: 29.09.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Šikuta
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:8518200775.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletých 1/ L. K., narodeného XX. J. XXXX a 2/ L. K., narodeného XX. E. XXXX, bývajúcich u matky, zastúpených kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Stará Ľubovňa, so sídlom v Starej Ľubovni, Farbiarska č. 57, IČO: 37 937 740, dieťa rodičov otca R. K., bývajúceho v T. Q.N. L. P. D. T. Í., S., t. č. vo L. P., XX M. T., P.-N.-B., T. E. G., zastúpeného Mgr. Drahoslavom Potočkom, advokátom so sídlom v Košiciach, Čajakova č. 5 a matky R. K., bývajúcej v T. L., N. č. XXX/XX, o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas do rozvodu manželstva rodičov, vedenej na Okresnom súde Stará Ľubovňa pod sp. zn. 2 P 79/2018, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 29. septembra 2020 sp. zn. 21 CoP 41/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Matka maloletých sa návrhom na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým domáhala, aby jej súd zveril oboch maloletých do osobnej starostlivosti a otca maloletých zaviazal k povinnosti úhrady výživného v sume 400 € mesačne počnúc 31. májom 2018, zároveň aby uhradil dlžné výživné do 10. dňa. Svoj návrh odôvodnila tým, že otec maloletých jej na ich výživu od jej odchodu zo spoločnej domácnosti neprispieva žiadnou sumou.

2. Okresný súd Stará Ľubovňa (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 2. októbra 2019 č. k. 2 P 79/2018 - 159 maloletých zveril do osobnej starostlivosti matky, ktorá ich bude zastupovať a spravovať ich majetok (I.); otca maloletých zaviazal k povinnosti prispievať na výživu maloletého L. K. sumou 220 € mesačne a na maloletého L. K. sumou 180 € mesačne, ktoré výživné je povinný platiť vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca vopred k rukám matky maloletých, počnúc dňom 1. júna 2018 (II.); dlžné výživné za obdobie od 1. júna 2018 do 30. septembra 2019 v sume 3.610 € otcovi maloletých povolil splácať v pravidelných mesačných splátkach po 200 € spolu s bežným výživným pod hrozbou straty výhody splátok pri nezaplatení, čo i len jednej splátky (III.); otca maloletých oprávnil stretávať sa s

maloletými počas letných prázdnin od 2. augusta od 9.00 hod. do 16. augusta do 18.00 hod., počas Vianočných sviatkov každý nepárny rok od 23. decembra od 16.00 hod. do 28. decembra do 18.00 hod. a každý párny rok od 28. decembra od 16.00 hod. do 2. januára do 18.00 hod. Matku maloletých zaviazal k povinnosti maloleté deti na styk riadne pripraviť a odovzdať ich v stanovenom čase otcovi maloletých v mieste svojho bydliska. Otca maloletých zaviazal k povinnosti maloleté deti v stanovenom čase prevziať a odovzdať matke maloletých v mieste jej bydliska (IV.); otca maloletých oprávnil kontaktovať sa s maloletými cez sociálnu sieť každú sobotu v čase od 9.00 hod. do 11.00 hod., matku maloletých zaviazal k povinnosti umožniť otcovi maloletých komunikáciu s nimi (V.); rozhodol o trovách konania (VI.).

2.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že o zverení maloletých do osobnej starostlivosti matky rozhodol z dôvodov, že otec maloletých k tomu nemal výhrady, naopak o osobnú starostlivosť maloletých neprejavil záujem. V konaní zároveň nebolo preukázané, že by matka maloletých starostlivosť o nich zanedbávala, respektíve ani nebolo preukázané, aby o deti nebolo náležitým spôsobom postarané. K otázke určenia výživného súd prvej inštancie za rozhodujúce považoval reálne zárobkové možnosti, schopnosti, ako aj majetkové pomery každého z rodičov, ktoré sú dané nielen subjektívnymi vlastnosťami. Otec maloletých na pojednávaní 9. septembra 2019 (č. l. 131, 154) uviedol, že jeho príjem vo firme, v ktorej pracuje je 250 libier týždenne, ale v písomnom podaní z 1. októbra 2019 uviedol, že jeho príjem je cca. 400 libier týždenne, ku ktorému priložil aj výplatné pásky. Na pojednávaní (č. l. 154) otec maloletých tiež uviedol, že okrem tohto príjmu má aj príjem cca. 120 až 140 libier týždenne, ktoré príjmy pochádzajú z jeho práce v pizzerii, kde si chodí privyrobiť maximálne 2 - krát do týždňa. Zohľadnením týchto príjmov súd prvej inštancie určil príjmy otca maloletých na približne 520 libier týždenne, t. j. 2.080 libier mesačne. Súd prvej inštancie mal za to, že otec maloletých je objektívne schopný dosahovať príjem dostatočný pre plnenie vyživovacej povinnosti voči obom maloletým v rozsahu 400 € mesačne, pretože disponuje takými schopnosťami a skúsenosťami, ktoré by mohol adekvátne zúročiť. Výdavky či iné náklady (splátky dlhov, leasingu a podobne) nie je samo o sebe možné z hľadiska plnenia vyživovacej povinnosti zohľadňovať, nakoľko výživné na maloleté dieťa má prednosť pred všetkými ostatnými výdavkami rodičov, a taktiež nie je možné pri určení výšky výživného zohľadňovať bežné náklady na domácnosť (ktoré sú na strane oboch rodičov). Keďže plnenie vyživovacej povinnosti je prvoradou zákonnou povinnosťou rodičov, rodič je povinný plne rešpektovať vyživovaciu povinnosť a svoje výdavky usmerniť tak, aby plnenie vyživovacej povinnosti nebolo ohrozené. Súd prvej inštancie konštatoval, že výživné zohľadňuje iba časť nevyhnutných potrieb maloleteho dieťaťa a je nepochybné, že matka na strane ktorej musí súd prihliadnuť na jej osobnú starostlivosť o deti, doplní zdroje výživy dieťaťa na hranicu prospešnú a nevyhnutnú pre ich všestranný rozvoj a dobrovoľne si plní vyživovaciu povinnosť voči maloletým deťom. Povinnosťou druhého rodiča, ktorému dieťa nebolo zverené do osobnej starostlivosti (otca maloletých) je hľadať všetky možnosti, svoje rezervy, tak aby svojmu dieťaťu poskytol stanovený rozsah vyživovacej povinnosti, ktorý podľa názoru súdu prvej inštancie zodpovedá odôvodneným potrebám maloletých, keď minimálne náklady na ich starostlivosť vyčísliła matka maloletých sumou 550 € mesačne, ktorú sumu vzhľadom na vek a zdravotný stav maloletých považoval súd prvej inštancie za primeranú. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia tiež zdôraznil nezodpovedný prístup otca maloletých, ktorý na jednej strane tvrdil, že nie je schopný uhrádzať výživné vyššie ako 400 € mesačne, pričom berúc do úvahy jeho potencionálny mesačný príjem 2.080 libier zohľadňujúc jeho deklarované mesačné výdavky (splátky dlhu 300 libier; leasing vozidla 200 a 230 libier; nájom 320 libier; cestovné 90 libier), zostane mu suma 940 libier. Vzhľadom na tieto skutočnosti dospel súd prvej inštancie k záveru, že je v schopnostiach otca maloletých prispievať na ich výživu v súhrne 400 € mesačne, táto suma zodpovedá ich odôvodneným potrebám, preto zaviazal otca maloletých k povinnosti toto výživné uhrádzať počnúc 1. júnom 2018. Súd prvej inštancie nezistil dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré by mal priznať výživné predodňom doručenia návrhu na súd. Pri výpočte dlžného výživného (3.610 €) vychádzal súd prvej inštancie z určeného mesačného výživného 400 € v súhrne, čo za obdobie od 1. júna 2018 do 30. septembra 2019 činí sumu 3.610 € (6/18 - 9/19, t. j. 16 x 400 = 6.400 €). Podľa zhodných tvrdení rodičov za uvedené obdobie otec maloletých na ich výživu uhradil na účet matky maloletých sumu 2.790 €, po odčítaní ktorých predstavuje dlžné výživné 3.610 €.

2.2. O trovách konania rozhodol podľa § 52 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“).

3. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie otca maloletých rozsudkom z 29. septembra 2020 sp. zn. 21 CoP 41/2020 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch II., III., a VI. (I.); rozhodol o trovách odvolacieho konania (II.).

3.1. Na odôvodnenie svojho rozhodnutia uviedol, že v kontexte uplatnených odvolacích námietok otca maloletých vyjadrujúci nesúhlas so skutkovými zisteniami a právnym záverom súdu prvej inštancie vo vzťahu k rozsahu výživného, skúmal primeranosť určenej sumy vyživovacej povinnosti otca maloletých v nadväznosti na jeho možnosti a schopnosti. Zistený skutkový stav veci súdom prvej inštancie považoval odvolací súd za dostatočný bez potreby doplnenia dokazovania pred odvolacím súdom. Súd prvej inštancie podľa jeho názoru vykonal dokazovanie, toto podrobne zhodnotil a vyvodil z neho skutkové závery, ktoré odvolací súd považoval za správne. Odvolacie námietky otca maloletých sa týkali skutkových otázok zistenia jeho reálnych možností a schopností, správnosti záveru prispievať na výživu maloletých v súdom určenej výške. Maloletý L. mal 10 rokov a navštevoval 3. ročník základnej školy, maloletý L. mal 4 roky a navštevoval materskú školu (v čase rozhodovania súdu prvej inštancie). Otec maloletých bol zamestnaný, jeho týždenný mesačný príjem je cca. 520 libier, mesačný cca. 2.080 libier. Odvolací súd nenašiel iné dôvody pre posúdenie vo vzťahu k skutkovému záveru ohľadne príjmov, a teda schopností a možností otca maloletých. Súd prvej inštancie správne vychádzal pri tomto zisťovaní z tvrdení otca maloletých, z jeho výplatných pások a následne aj správne konštatoval jeho priemerný mesačný zárobok vo výške 2.080 libier mesačne. Súd prvej inštancie tiež správne zistil potreby maloletých v rozhodnom období, správne zistil otázku osobnej starostlivosti matky maloletých, na ktorú prihliadol. K odvolacím námietkam otca maloletých týkajúcich sa platenia leasingu na vozidlo, dlhu za čerpanie sociálnych dávok, odvolací súd uviedol, že tieto považuje za nedôvodné, nakoľko tieto nie je možné zohľadňovať pri určení výživného. Tieto podľa odvolacieho súdu nemôžu ísť na úkor výživného pre maloletých, ktorí majú právo podieľať sa na rovnakej životnej úrovni ako povinný rodič (otec). V tejto súvislosti odvolací súd uviedol, že každý rodič má povinnosť v prvom rade zabezpečiť výživu svojho dieťaťa a až následne má právo využiť zostávajúce finančné prostriedky na uspokojenie svojich vlastných potrieb. Preukázanie výdavkov povinného rodiča môže slúžiť teda ako dôkaz na stanovenie jeho životnej úrovne, avšak nie ako dôkaz, že rodič má dostatok finančných prostriedkov na to, aby plnil primeranú vyživovaciu povinnosť k svojmu dieťaťu. Čo sa týka odvolacích námietok otca maloletých súvisiacich s jeho výdavkami na bývanie a cestovné výdavky do práce, k nim odvolací súd uviedol, že tieto nepovažuje za dôvodné. Obdobné výdavky má aj matka maloletých, ktorá na rozdiel od otca zabezpečuje osobnú starostlivosť o maloletých a plnenie vyživovacej povinnosti má prednosť pred ostatnými výdavkami povinného rodiča. Odvolací súd mal za to, že výška výživného určená súdom prvej inštancie na maloletých je náležitým vyjadrením práva dieťaťa podieľať sa na životnej úrovni povinného rodiča. Popritom odvolací súd zohľadnil osobnú starostlivosť matky o maloletých, ktorú postavil na roveň materiálneho plnenia. Rovnako zohľadnil aj hradenie nákladov spojených s bývaním, ktoré pripadajú na maloletých ako aj uhrádzanie nákladov na ich odôvodnené potreby.

3.2. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 52 CMP.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu v rozsahu výroku I. podal otec maloletých dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzuje z ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/, b/, c/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku [ďalej len „CSP“; (č. l. 214)].

4.1. Nesprávne právne posúdenie veci vidí dovolateľ v nesprávnom riešení ním vymedzených konkrétnych právnych otázok oboma súdmi nižšej inštancie a to: a/ „príspevky oboch rodičov na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.“; b/ „Každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené neplnoleté dieťa“; b/ „Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť“. Dovolateľ nesúhlasí so závermi oboch súdov pokiaľ ide o výšku určeného výživného pre maloletých, nakoľko táto je určená v rozpore s § 62 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. Zákona o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o rodine“), t. j. nad rámec schopnosti otca maloletých zvládnuť a utiahnuť svoju finančnú situáciu. Takto určené výživné považuje za absolútne neprimerané, nad rámec majetkových pomerov otca maloletých a jeho životnej úrovne.

4.2. V nadväznosti na odôvodnenie svojho dovolania navrhuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozsudky oboch súdov nižšej inštancie v celom rozsahu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie; eventuálne aby sám vo veci rozhodol spôsobom uvedeným v konečnom návrhu tohto dovolania.

5. Matka maloletých ako aj kolízny opatrovník svoju možnosť vyjadriť sa k dovolaniu otca maloletých nevyužili, k dovolaniu sa nevyjadřili.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie, podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie otca maloletých treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania konkrétne z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/, b/, c/ CSP.

8.1. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/); ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/).

8.2. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

9. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 38/2019, 4 Cdo 32/2018, 6 Cdo 113/2017, 7 Cdo 25/2018, 8 Cdo 100/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

10. Posudzujúc dovolanie podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) v kontexte s dovolateľom výslovne vymedzenými právnymi otázkami (a/, b/, c/), dovolateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom vo svojom dovolaní podrobil kritike skutkové a právne závery odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie. Z obsahu dovolania je zrejmé, že dovolateľ ním sleduje nesprávne právne posúdenie veci v otázke správnosti vyhodnotenia schopností, možností a majetkových pomerov otca maloletých pri určení výšky výživného. Dovolateľ tak v dovolaní síce z formálneho hľadiska označil za dovolací dôvod nesprávne právne posúdenie veci, avšak z hľadiska obsahového (vychádzajúc najmä z dovolateľom vymedzených právnych otázok, ktoré označil za relevantné podľa § 421 ods. 1 CSP), je zrejmé, že v skutočnosti odvolaciemu súdu (súdu prvej inštancie) vytyka nedostatky rýdzo skutkovej, nie právnej

povahy.

11. Pri určovaní rozdielu pojmov „skutková“ a „právna“ otázka treba mať na zreteli, že riešenie skutkovej otázky je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania; pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa (ne)stalo alebo (ne)malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti (ne)nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo (ne)obsahuje určitá listina, čo (ne)vypovedal svedok, čo (ne)uviedol znalec. Zjednodušene povedané otázkou skutkovou (faktickou) je pravdivosť či nepravdivosť skutkových tvrdení procesných strán. Na rozdiel od toho prebieha riešenie právnej otázky v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, jej obsahu, zmyslu a účelu, normu interpretuje a zo svojich skutkových zistení (to znamená po vyriešení skutkových otázok a na ich podklade) prijíma právne závery o (ne)existencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad (porovnaj tiež 3 Cdo 150/2017, 3 Cdo 218/2017 a 4 Cdo 162/2017).

12. Správnosť riešenia otázok skutkovej povahy dovolací súd neposudzuje. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Nesprávne zistenie skutkového stavu nezakladá prípustnosť dovolania.

13. Pokiaľ dovolateľ tvrdí, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci a opodstatnenosť svojho tvrdenia odôvodňuje tým, že skutkové zistenia a z nich vyplývajúci skutkový záver sú neúplné (nesprávne), nie je splnená zákonná náležitosť dovolania vyplývajúca z § 428 CSP. Nesprávnosť právneho posúdenia veci nemožno vymedziť nesprávnym alebo neúplným zistením skutkového stavu. V prípade dovolania, ktorého prípustnosť je vyvodzovaná z § 421 ods. 1 CSP a dôvodnosť vysvetľovaná nesprávnym právnym posúdením, má kľúčový význam to, či dovolanie obsahuje náležitú argumentáciu spochybňujúcu buď správnosť aplikácie niektorej právnej normy alebo správnosť jej interpretácie. Takáto argumentácia ale v danom prípade netvorí obsah dovolania dovolateľa.

14. So zreteľom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie dovolateľa nespĺňa náležitosti vyplývajúce z § 428 CSP. Dovolanie dovolateľa preto odmietol podľa § 447 písm. d/ CSP.

15. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

16. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.